

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Pluim- en rundveehouderij Van Ravenhorst te Woudenberg

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

11 maart 2010 / rapportnummer 2378-30

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

De heren H. en J.J. van Ravenhorst zijn voornemens hun veehouderij aan de Zegheweg 15 te Woudenberg te wijzigen en uit te breiden. In de nieuwe situatie zullen in een reeds bestaande stal 34.000 legkippen gehouden worden. In een nog aan te passen stal zullen 38.000 legkippen gehouden worden. In een andere reeds bestaande stal zullen 112 vleesstieren en 32 vleesstierkalveren gehouden worden.

Voor de wijziging en uitbreiding wordt bij het bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Woudenberg, een vergunning op grond van de Wet milieubeheer (Wm) aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

In dit richtlijnenadvies geeft de Commissie¹ aan welke informatie het milieueffectrapport (MER) moet bevatten. De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER voldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als in ieder geval de volgende informatie is opgenomen:

- een beschrijving van redelijkerwijs in aanmerking komende alternatieven;
- de gevolgen van het voornemen op kwetsbare natuur, zoals de Natura 2000-gebieden “Groot Zandbrink”, “Binnenveld” en “Uiterwaarden Neder-Rijn”, beschermd natuurmonument “Schoolsteegbosjes” en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het gaat met name om de effecten door de toekomstige emissie en depositie van verzurende en vermestende stoffen door het bedrijf;
- de geuremissie van het bedrijf en de mogelijk optredende geurhinder in de omgeving;
- de fijn stofemissie van het bedrijf en de bijdrage ervan aan de fijn stofconcentratie in de directe omgeving van het initiatief.

Om deze hoofdpunten goed te kunnen beoordelen is van belang dat het MER bevat:

- een zelfstandig leesbare samenvatting, die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor bestuurlijke besluitvorming;
- voldoende onderbouwend kaartmateriaal, voorzien van een duidelijke schaal en legenda. Op het kaartmateriaal moeten in ieder geval kwetsbare natuurgebieden en gevoelige objecten voor geur en fijn stof aangegeven zijn. Geef ook helder topografische namen en de afstanden van de gebieden en objecten tot het bedrijf aan;
- een heldere vergelijking van de gepresenteerde alternatieven volgens dezelfde methodiek en hetzelfde detailniveau.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*

2. ACHTERGRONDEN

2.1 Probleemstelling en doel

De aanleiding en motivatie voor het voornemen staan beschreven op pagina 4 en verder van de startnotitie. Deze kunnen overgenomen worden in het MER. Geef duidelijk weer:

- wat de gewenste/aangevraagde situatie is;
- wat de huidige feitelijke situatie is;
- wat de huidige vergunde situatie is.

2.2 Wettelijk kader en beleidskader

De startnotitie geeft al enige informatie over het wettelijk kader en het beleidskader. In bijlage 2 van dit advies heeft de Commissie een opsomming gegeven van mogelijk overig relevant(e) beleid en regelgeving. In het MER dienen de consequenties en randvoorwaarden die hieruit voortkomen voor het voornemen te worden uitgewerkt.

In het bijzonder dient rekening te worden gehouden met de te verwachten ontwikkelingen rond fijn stof. Momenteel wordt er gewerkt aan een toetsingskader luchtkwaliteit en landbouw. Bovendien wijst de Commissie op de in ontwikkeling zijnde geurvisie van de gemeente Woudenberg. Indien deze klaar is vóór afronding van het MER, geef dan aan of het voornemen hierin past.

2.3 Te nemen besluiten

Het MER wordt opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de aangevraagde Wm-vergunning. De Commissie adviseert in het MER op te nemen welke besluiten nog meer nodig zijn voor de realisatie van het voornemen. Denk bijvoorbeeld aan een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 of een bouwvergunning.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Voornemen

Ga bij de beschrijving van het voornemen systematisch in op:

- het aantal te realiseren dierplaatsen en het aantal te houden dieren;
- de uitvoering van het voornemen (per diercategorie) inclusief beschikbare oppervlakten per dier en leefoppervlaktenormen², rekening houdend met de vigerende welzijnswetgeving en het gekozen voersysteem;
- de stallen, inrichting en installaties door middel van een duidelijke tekening, voorzien van relevante maatvoeringen, details en legenda. In de plattegronden van de stallen moeten de geïmplementeerde codes uit de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) aangegeven worden, alsmede het BWL-³ of Groen Label-nummer. Geef daarbij aan uit welke regeling het Rav-nummer komt;
- de wijze waarop de dieren worden gevoerd en of er naast mengvoer ook andere voedercomponenten worden aangevoerd;
- de plaatsing en hoogte van de emissiepunten en, ingeval van de toepassing van luchtwassers, ook de dimensionering van het luchtwassersysteem, in relatie tot de voorgenomen omvang van het bedrijf. Uit de startnotitie (pag. 6) kunnen de overwogen (milieu)voor- en -nadelen van een chemisch luchtwassysteem worden overgenomen;
- de uittreedsnelheden van de ventilatielucht waarmee wordt gerekend in de verspreidingsmodellen voor de emissiepunten van de stallen. Geef tevens aan wat de uittreedsnelheden zijn bij maximale ventilatie, indien gebruik gemaakt wordt van centrale afzuiging. Geef dan bovendien aan hoe deze snelheden worden gerealiseerd op basis van een weerstandsberekening van het gehele ventilatiesysteem in samenhang met de capaciteit van de ventilator(en). Bepaal daarbij bij hoge luchtsnelheden van de uittredende ventilatielucht het daarmee samenhangende energieverbruik.

Geef ook een overzicht van de beoogde fasering en planning van zowel vergunning- en ruimtelijke procedures (zoals al gedeeltelijk is gedaan in hoofdstuk 3 van de startnotitie) als van de daadwerkelijke realisatie.

3.2 Referentiesituatie

Geef een beschrijving van de referentiesituatie waarmee de alternatieven worden vergeleken. De referentiesituatie bestaat uit de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling.

Onder de autonome ontwikkeling wordt de toekomstige ontwikkeling van het milieu verstaan, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Deze toekomstige milieusituatie bestaat uit de ontwikkeling van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten in het studiegebied waarover al is besloten. Belangrijke onzekere ont-

² Hierbij dient rekening te worden gehouden met het Legkippenbesluit.

³ Meer informatie over de BWL-nummers staat in de toelichting van de Rav van 25 september 2006, nr. BWL/2006310778 (Stc. 24 oktober 2006).

wikkelingen, zoals de ontwikkeling van een bedrijventerrein nabij de inrichting, kunnen eventueel worden meegenomen door middel van een scenario.

Gebruik voor de referentiesituatie de vergunde situatie. Let op dat een Wm-vergunning vervalt indien deze niet binnen drie jaar is voltooid en in werking gebracht. Ga er van uit dat de vergunning voldoet aan (toekomstige) regelgeving, bijvoorbeeld dat ten minste de best beschikbare technieken worden toegepast.

Aangezien de huidige feitelijke situatie van de veehouderij verschilt van de vergunde situatie, adviseert de Commissie om nog een tweede referentiesituatie uit te werken, gebaseerd op de huidige feitelijke situatie. Dit laatste om de omwonenden inzicht te bieden in de te verwachten feitelijke verandering van de milieueffecten.

3.3 Alternatieven

In het MER moeten redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven met elkaar vergeleken worden. In de startnotitie is niet aangegeven welke alternatieven met elkaar vergeleken zullen worden. De Commissie adviseert om ten minste het voorkeursalternatief, de referentiealternatieven en het meest milieuvriendelijk alternatief te vergelijken.

Geef aan of de verschillende alternatieven kunnen voldoen aan de eis om ten minste de best beschikbare technieken (BBT)⁴ toe te passen. Houd bij het bepalen van de BBT rekening met de informatiedocumenten over BBT, zoals opgenomen in de bijlage van de Regeling aanwijzing BBT-documenten, waaronder de BREF⁵ voor de intensieve veehouderij. Het kan vereist zijn om verder te gaan dan BBT, wanneer bijvoorbeeld uit de omgevingstoets blijkt dat lokale kenmerken dit vereisen, of wanneer er een minimalisatieplicht bestaat. Beoordeel in het MER of dit aan de orde is. Werk, indien dat het geval is, in het MER uit hoe voldaan kan worden aan deze extra vereisten.

Hoewel geen verplicht onderdeel voor het MER, adviseert de Commissie inzicht te geven in de investerings- en exploitatiekosten van de verschillende alternatieven. Dit geeft meer inzicht in de haalbaarheid van de alternatieven. Bovendien kan per alternatief aangegeven worden welke overwegingen hieromtrent spelen, zoals milieuoverwegingen, overwegingen omtrent bedrijfsvoering, technische realiseerbaarheid en dierenwelzijn.

3.4 Meest milieuvriendelijk alternatief

Werk in het MER het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) uit. Het mma moet:

- uitgaan van de technisch gezien maximaal haalbare mogelijkheden en technieken ter bescherming en/of verbetering van het milieu;
- realistisch zijn en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

⁴ Dit begrip is opgenomen in artikel 8.11 lid 3 Wm. In de praktijk wordt ook wel de Engelse term 'BAT' ('best available techniques') gebruikt. Bij de bepaling van BBT voor inrichtingen, bij het verlenen van vergunningen, dient het bevoegd gezag gebruik te maken van het afwegingskader uit het Inrichtingen- en vergunningenbesluit (Ivb), artikel 5a.1 (Stb. 2005, 527).

⁵ Deze BREF (Best available technology reference document) is een hulpmiddel om de best beschikbare techniek te bepalen.

Om het mma te bepalen dienen verschillende maatregelen op milieueffecten tegen elkaar afgewogen te worden. De Commissie denkt aan de volgende maatregelen:

- toepassing van een luchtwasser;
- een emissiearm huisvestingssysteem, in combinatie met een luchtwasser;
- warmteterugwinning.

Het reduceren van emissie van verzurende en vermestende stoffen is van belang bij het bepalen van het mma. Dit is volgens de Commissie echter niet de enige leidende factor. Ook de reductie van emissies van geur en fijn stof en de beperking van het energieverbruik zijn van belang.

Omschrijf en onderbouw duidelijk zowel het mma, als de afwegingen die hebben geleid tot het mma.

4. MILIEUASPECTEN

4.1 Algemene opmerkingen

Doel van de vergelijking van alternatieven op milieuaspecten is inzicht te geven in de essentiële punten waarop, dan wel de mate waarin, de positieve en negatieve effecten van de alternatieven verschillen. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Uit deze vergelijking kunnen eventueel nog extra te nemen maatregelen worden afgeleid.

Geef van de verschillende alternatieven kwantitatief het effect aan op verzurende en vermestende stoffen, geur en fijn stof. Voor de overige effecten is een kwalitatieve beschrijving voldoende.

Geef een situatieschets van het plangebied en een breder studiegebied, waarin bebouwing en (ecologisch) gevoelige gebieden opgenomen zijn.

4.2 Natuur, vermesting en verzuring

Algemeen

Het MER moet duidelijk maken welke gevolgen de voorgenomen activiteit kan hebben op de natuur. Beschrijf of er naast de natuur met een beschermd status (zie hieronder 'gebiedsbescherming') ook andere waardevolle natuur voorkomt in de nabijheid van het bedrijf. Geef aan of het bedrijf naast de natuureffecten door verzurende en vermestende emissies nog andere natuureffecten kan hebben, zoals verstoring of verdroging.

Gebiedsbescherming

In het MER moet aangegeven worden waar voor vermesting en verzuring gevoelige gebieden liggen en wat de afstand tot het bedrijf is. Gebruik hiertoe duidelijk kaartmateriaal. Geef aan welke beschermd status de gebieden hebben (bijvoorbeeld Natura 2000-gebied⁶, Wav-gebied, Ecologische Hoofdstruc-

⁶ Zoals de Natura 2000-gebieden "Groot Zandbrink", "Binnenveld" en "Uiterwaarden Neder-Rijn".

tuur of beschermd natuurmonument⁷). Geef aan wat de huidige en/of toekomstige emissies van het bedrijf zijn. Geef vervolgens per gebied aan:

- de (instandhoudings)doelstellingen;
- de kritische depositiewaarden van gevoelige habitattypen voor stikstof⁸;
- de heersende achtergrondconcentratie van stikstof;
- de deposities op de verschillende gebieden bij de verschillende alternatieven;
- de gevolgen van de vermestende en verzurende deposities op de beschermde natuur.

Geef daarbij aan of er, in cumulatie met andere activiteiten, een (verdere) overschrijding ontstaat van de kritische depositiewaarden.

Geef aan welke emissie- en depositiebeperkende maatregelen⁹ genomen kunnen worden.

Voor de vergelijking van achtergronddepositie, kritische depositiewaarden en bijdrage van het voornemen, adviseert de Commissie gebruik te maken van de eenheid $N_{\text{totaal}}/\text{ha}/\text{jaar}$.¹⁰

Bovenstaande informatie kan gebruikt worden voor een passende beoordeling. Een passende beoordeling moet gemaakt worden als significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden (in cumulatie met andere plannen of projecten) niet kunnen worden uitgesloten. Het is niet verplicht om een passende beoordeling op te nemen in een besluit-MER. De Commissie raadt echter wel aan om dit te doen. Dit zorgt er voor dat de natuurinformatie beter gestroomlijnd wordt, op hetzelfde moment beschikbaar is en in samenhang kan worden bekeken door bevoegd gezag en publiek.

Uit de Natuurbeschermingswet 1998 volgt dat een project of plan alleen mag worden vastgesteld, als uit de passende beoordeling de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets¹¹ met succes wordt doorlopen.

4.3 Geurhinder

Beschrijf in het MER:

- de geurbelasting op de gevoelige objecten in odour units per kubieke meter lucht. Doe dit volgens de in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) aangegeven rekenmethode. Getoetst dient te worden aan de normen voor geurconcentratie en afstanden die zijn opgenomen in artikel 3 Wgv. Indien de gemeente Woudenberg bij gemeentelijke verordening volgens artikel 6

⁷ Zoals het beschermd natuurmonument "Schoolsteegbosjes".

⁸ De kritische depositiewaarden voor de EHS zijn opgenomen in D. Bal, H.M. Beije, H.F. van Dobben en A. van Hinsberg (2007): Overzicht van kritische stikstofdeposities voor natuurdoeltypen. Directie Kennis, Ministerie van LNV. De kritische depositiewaarden voor Natura 2000 habitattypen zijn opgenomen in H.F. van Dobben en A. van Hinsberg, (2008). Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654.

⁹ Zoals emissiearme huisvesting, toepassing van luchtwassers, emissiearme mestopslag.

¹⁰ Aagro Stacks drukt uit in ammoniakdepositie, maar dit is vergelijkbaar met de N_{totaal} depositie, omdat stallen nagenoeg geen andere stikstofverbindingen uitstoten.

¹¹ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? Inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

Wgv andere waarden heeft vastgesteld, dan dienen deze waarden als toetsingskader;

- de momenten van maximale geurhinder die per etmaal kunnen optreden. Maak een inschatting van de maximale geurniveaus die zich kunnen voordoen;¹²
- ga in op de hoeveelheid en op de keuze van het soort voer en de gevolgen hiervan voor de geurhinder.

Ga in op de in ontwikkeling zijnde geurvisie van de gemeente Woudenberg. Geef aan welke consequenties deze heeft voor het voornemen.

Voer cumulatieve geurberekeningen uit, gezien de omvang van het initiatief en de aard van de omgeving. Dit past binnen de omgevingstoets.

Betrek bij de vaststelling van de achtergrondbelasting van geurhinder¹³ de reeds aanwezige, andere veehouderijbedrijven in de omgeving van het initiatief en die nieuwe veehouderij-initiatieven waarvan de omvang en de locatie (bij benadering) bekend is. De Commissie adviseert om bij de uitwerking van de cumulatieve geurhinder gebruik te maken van bijlagen 6 en 7 van de "Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij".¹⁴

Geef aan in hoeverre de (cumulatieve) geurcontour belemmeringen geeft voor toekomstige ontwikkelingen.

4.4 Luchtkwaliteit

Vergelijking van alternatieven

Om de alternatieven onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van in het bijzonder fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5})^{15, 16} te beschrijven, ook onder de grenswaarden.¹⁷ Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007. Presenteer de resultaten

¹² Bijvoorbeeld de geurpieken die kunnen optreden bij het uitdraaien van mest uit de stallen.

¹³ De rekenmethodiek V-stacks gebied adviseert te werken met een bereik van 2 km rondom het initiatief. Houdt deze afstand aan voor het in kaart brengen van de achtergrondbelasting van geur (cumulatieve geurhinder).

¹⁴ InfoMil, aanvulling van 1 mei 2007, op de Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij van de versie 1.0, 6 maart 2007.

¹⁵ Vanwege de heersende problematiek t.a.v. fijn stof en het feit dat intensieve veehouderijen een belangrijke bron van fijn stof zijn, wordt fijn stof met name genoemd. Dat laat onverlet dat ook voor de andere stoffen uit de Wet milieubeheer moet worden aangetoond dat voldaan wordt aan de geldende normen (bijvoorbeeld NO₂).

¹⁶ De gevolgen voor de PM_{2,5}-concentraties zijn momenteel het beste te bepalen op basis van de beschikbare PM₁₀- en NH₃-emissiegegevens. PM₁₀ en NH₃ emissies zijn daarbij af te leiden uit het aantal dieren en emissiefactoren, welke laatste afhankelijk zijn van o.a. het stalsysteem :

- Bij intensieve veehouderij kan de emissie van primair PM_{2,5} grofweg gelijk gesteld worden aan 20% van de PM₁₀ emissies. Daarvan kan vervolgens via een verspreidingsmodel de depositie berekend worden;
- Daarnaast moet de secundaire PM_{2,5} bepaald worden. Deze ontstaat doordat geëmitteerd NH₃ in de atmosfeer wordt omgezet in NH₄-deeltjes (NH₄NO₃ en (NH₄)₂SO₄). De omzetting van NH₃ naar NH₄-deeltjes bedraagt ca 5% per uur. De binnen een bepaald tijdsbestek gevormde NH₄ op een bepaalde locatie is daarbij afhankelijk van de windsnelheid. De gemiddelde windsnelheid in Nederland bedraagt 3,6 m/s. De fractie van de NH₃-emissie die op verschillende afstanden van de bron droog of nat deponert als NH₃ danwel NH₄ is weergegeven in Van Jaarsveld, J.A. (1995), Modelling the atmospheric behaviour of pollutants. UvU Proefschrift; RIVM rapport nr. 722501005, 1995.

De totale fijn stof depositie moet dus in het MER worden weergegeven als de depositie van PM₁₀ (te berekenen als vanouds), de primaire PM_{2,5}-depositie (te berekenen via de bovengenoemde 20%-stelregel) en de depositie van secundaire PM_{2,5} (te berekenen via het bovengenoemde RIVM-rapport).

¹⁷ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen immers nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

van de berekeningen middels verschilcontourenkaarten¹⁸ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.¹⁹

Laat zien welke alternatieven en mitigerende maatregelen mogelijk zijn om fijn stofemissies zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel de luchtkwaliteit te verbeteren.

Toetsing aan wettelijke eisen

Momenteel maakt geen enkele intensieve veehouderij als ‘*in betekenende mate*’-project onderdeel uit van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Maak, indien het initiatief zich wel als ‘*in betekenende mate*’ kwalificeert²⁰, aannemelijk dat met het voornemen wordt voldaan aan de luchtkwaliteitseisen opgenomen in de Wet milieubeheer, of geef aan hoe het betreffende voornemen is aangemeld in het NSL.

Indien het initiatief zich als ‘*niet in betekenende mate*’ kwalificeert, dient aannemelijk te worden gemaakt dat de toename van de concentratie minder dan 3% van de grenswaarde bedraagt. Maak duidelijk dat voldaan kan worden aan de anticumulatiebepaling opgenomen in de AMvB ‘niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)’.²¹

4.5 Overige aspecten

4.5.1 Geluid

Breng in het MER de geluidsbelasting door het voornemen in beeld, toets aan geldende wet- en regelgeving en geef aan in welke mate dit gevolgen voor de omgeving heeft. Ga daarbij minimaal in op:

- de geluidsemissies en -immissies (op geluidgevoelige bestemmingen) voor de dag-, avond-, en nachtperiode, voor de representatieve bedrijfssituatie, inclusief regelmatig terugkerende geluidspieken, zoals het laden of lossen van rundvee, pluimvee, eieren, voer of mest;
- de geluidsbelasting vanwege het (extra) vrachtverkeer dat gerelateerd is aan de inrichting. Geef daartoe een kwalitatieve beschrijving van de geluidsbelasting in de dag-, avond-, en nachtperiode, op het wegennet in de directe omgeving van de inrichting en de bijdrage van de inrichting hieraan. Voer deze beschrijving kwantitatief uit, wanneer een knelpunt kan ontstaan voor omliggende woningen.²²

¹⁸ Gebruik hiervoor klassebreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien klassebreedtes van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheidend zijn.

¹⁹ Gebruik hiervoor de zogeheten Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Denk bij gevoelige objecten aan kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningen. Gevoelige groepen zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen en mensen met long- of hartziekten.

²⁰ Dit is het geval als de toename van de concentratie door het project meer dan 3% van de grenswaarde bedraagt.

²¹ Zie artikel 5 van deze AMvB. Dit is het geval als projecten gebruik (zullen) maken van dezelfde ontsluitingsstructuur en aan elkaar (zullen) grenzen, dan wel in elkaars directe nabijheid (zullen) zijn gelegen tot een afstand van ten hoogste 1000 meter vanaf de grens van de desbetreffende locatie of inrichting. Dit speelt niet als de toename van de concentraties ter plaatse niet meer bedraagt dan 0,1 µg/m³.

²² Dit is aan de orde wanneer woningen zich vlakbij de in- of uitrit van het bedrijf bevinden. Hier zal de geluidsbelasting zwaarder zijn door optrekkend of afremmend verkeer. Gebruik bij de beoordeling of een knelpunt aan de orde is de circulaire van 29 februari 1995 "Geluidhinder veroorzaakt door het wegverkeer van en naar de inrichting".

4.5.2 Klimaat en energie

Geef aan in hoeverre de uitstoot van broeikasgassen kan worden geminimaliseerd. Betrek hierbij naast onderstaande aspecten rond energieverbruik in ieder geval CO₂-zuinig bouwen, aanpassingen in voer ten behoeve van een reductie in methaanemissie en de wijze en duur van de mestopslag²³.

Geef in het MER in hoofdlijnen de energiehuishouding voor het voornemen en van de alternatieven weer, bijvoorbeeld in de vorm van stroom- en gasverbruik per dier. Beschrijf de ambitie op het gebied van energiebesparing en eventueel te nemen energiebesparende maatregelen. Geef daarbij aan welke energiebesparing wordt verwacht.

4.5.3 Veiligheid en gezondheid

Breng de effecten van het voornemen op de veiligheid en gezondheid in beeld. Als een alternatief met een chemische luchtwasser wordt beschreven, dient ook ingegaan te worden op de opslag en verwerking van zuur.

Geef zo goed mogelijk de kans weer op, en de aard van, calamiteiten en storingen die tot milieu- of dierenwelzijnsproblemen kunnen leiden. Beschrijf ook de te nemen maatregelen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken.

Beschrijf in het MER de risico's met betrekking tot zoönosen²⁴ en de mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden om de risico's voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken²⁵.

Onlangs is een consortium²⁶ in opdracht van het Ministerie van VWS gestart met een onderzoek naar de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen. De Commissie adviseert om ontwikkelingen hieromtrent goed in de gaten te houden.

4.5.4 Veewetziekten

Geef aan welke situatie er ontstaat wanneer, bijvoorbeeld ten gevolge van veewetziekten, een vervoers- of exportverbod wordt ingesteld en welke maatregelen worden genomen om binnen het bedrijf dieropvang te realiseren. Geef hierbij aan welke milieueffecten dergelijke maatregelen met zich meebrengen, ook door de eventuele noodzaak om mest langer op te slaan.

5. VORM EN PRESENTATIE

Om de onderlinge vergelijking van alternatieven te verduidelijken adviseert de Commissie om in één visueel toegankelijk overzicht de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken. Dit betekent dat het MER helder en gestructureerd moet zijn zodat de milieu-informatie goed is terug te vinden. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking

²³ Mestopslag kan veel uitstoot van CO₂ en CH₄ veroorzaken.

²⁴ Een zoönose is een ziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen.

²⁵ Maak hierbij gebruik van het RIVM briefrapportnr. 215011002: Volksgezondheidsaspecten van veehouderijmegabedrijven in Nederland. Zoönosen en antibioticumresistentie.

²⁶ Hieraan nemen de volgende partijen deel: het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences) van de Universiteit Utrecht, het Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeland.

vergemakkelijkt. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet op dezelfde wijze en met het zelfde detailniveau plaatsvinden. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Verder wordt aanbevolen om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen.

6. OVERIGE PUNTEN

Evaluatieprogramma

Het bevoegd gezag moet bij het besluit over de milieuvergunning aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden. Dit dient om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling om in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek op te nemen. Er bestaat een sterke koppeling tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Voor de onderdelen 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens richtlijnenfase besluit-m.e.r.

Initiatiefnemer: de heren H. en J.J. van Ravenhorst

Bevoegd gezag: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Woudenberg

Besluit: Wm-vergunning

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14

Activiteit: Het houden van in totaal 72.000 legkippen, 112 vleesstieren en 32 vleesstierkalveren.

Bijzonderheden: Op de startnotitie staat "Startnotitie (voor zover nodig)". De toevoeging tussen haakjes is opgenomen, omdat er discussie bestaat tussen de initiatiefnemer en het bevoegd gezag over de m.e.r.-plicht. Het is niet de taak van de Commissie m.e.r. zich uit te spreken over de m.e.r.-plicht. Afgesproken is dat de Commissie de startnotitie behandelt als 'gewone' startnotitie en haar standaard werkwijze hanteert, zoals deze hieronder is uitgelegd.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in De Woudenberger van: 5 januari 2010
ter inzage legging startnotitie: 26 januari tot en met 23 februari 2010
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 21 januari 2010
richtlijnenadvies uitgebracht: 11 maart 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. N.G. Ketting (voorzitter)
ing. P. Pijnenburg
mr. drs. M.A. Poortinga (werkgroepsecretaris)
drs. R.A.M. van Woerden

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie en relevante omstandigheden legt de Commissie in de meeste gevallen een locatiebezoek af.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Startnotitie Milieueffectrapportage, Aanvrager: de heren Van Ravenhorst, locatie: Zegheweg 15, geschreven door: Van Westreenen, adviseurs voor het buitengebied, februari 2009.
- Bouwtekening, 17 maart 2009.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

BIJLAGE 2: Wettelijk kader en beleidskader

In deze bijlage is in aanvulling op de startnotitie een opsomming gegeven van mogelijk overig(e) relevant beleid en regelgeving. Zie ook paragraaf 2.2 van het advies.

- de Wet milieubeheer (Wm);
- van toepassing zijnde BREF's, de Oplegnotitie BREF Intensieve pluimvee en varkenshouderij en de IPPC-beleidslijn;
- de luchtkwaliteitseisen zoals opgenomen in de Wet milieubeheer en de (gewijzigde) Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007 (RBL);
- het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer (Ivb);
- de Meststoffenwet in verband met het Uitvoeringsbesluit betreffende de opslagcapaciteit voor mest;
- de Gezondheid- en welzijnswet voor dieren (GWWD) alsmede het Legkippenbesluit;
- de Nederlandse emissie richtlijn;
- de Natuurbeschermingswet 1998;
- de Flora- en Faunawet;
- de Waterwet;
- de Nota ruimte;
- de Wet op de archeologische monumentenzorg;
- de Cultuurhistorische waardenkaart;
- de Provinciale structuurvisie, het Provinciale milieuplan en de Provinciale verordeningen;
- het gemeentelijke beleid voor het gebied, zoals het bestemmingsplan en het landschapsontwikkelingsplan.

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Pluim- en rundveehouderij Van Ravenhorst te Woudenberg

De heren H. en J.J. van Ravenhorst zijn voornemens hun veehouderij aan de Zegheweg 15 te Woudenberg te wijzigen en uit te breiden. In de nieuwe situatie zullen in een reeds bestaande stal 34.000 legkippen gehouden worden. In een nog aan te passen stal zullen 38.000 legkippen gehouden worden. In een andere reeds bestaande stal zullen 112 vleesstieren en 32 vleesstierkalveren gehouden worden.

Voor de besluitvorming over de vergunningaanvraag op grond van de Wet milieubeheer wordt de procedure van milieueffectrapportage doorlopen. De Commissie geeft in dit advies richtlijnen voor een op te stellen milieueffectrapport.

ISBN: 978-90-421-2991-7

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

